

2. ÚVODNÉ OBRADY

Úvodné obrady svätej omše tvorí:

- úvodný spev – introit
  - uctenie oltára (poklona oltáru, bozk, okiadzanie)
  - pozdrav a prežehnanie
  - uvedenie do slávenia svätej omše
  - úkon kajúcnosti
  - vzývanie Pána – Kyrie eleison
  - oslavná pieseň – Glória
  - modlitba dňa – colecta
- Ich úlohou je utvoriť spoločenstvo veriacich
- správne ich pripraviť na počúvanie Božieho slova a na dôstojné slávenie Eucharistie.“ (RMč.24)

Introit – úvodný spev

Spieva sa, keď kňaz vchádza k oltáru a má *štvoraký význam*:

- *otvára slávenie bohoslužby* (liturgiu nezačína zvonček, ale spev)
- *upevňuje jednotu zhromaždených* (cez jednotu hlasov sa vyjadruje jednota srdc. Kde niet dlhšieho spevu, nebude ani jednoty. Netreba sa báť dať aj dve slohy)
- *uvádza ich mysle do tajomstva liturgického obdobia*, či slávnosti (aký je vstup, taká je celá liturgia, preto sa netreba báť pred omšou ľudí nato pripraviť, nacvičiť spevy, prelúdium)
- *sprevádza prichádzajúcich* (preto hovoríme, že ide o procesiový spev. Má pôvod v starom Ríme prvých kresťanov, keď sa konali štáciové omše a ľud spieval pri procesiách.)

Vhodné je spievať *antifónu so žalmom* (z RM, alebo graduála), alebo *pieseň*, ktorá zodpovedá tejto časti sv. omše, sviatku a liturgickému obdobiu. Tu máme veľký priestor pre *aktívnu účasť veriacich*. Keď sa využije rezponzoriálny spôsob spevu, zapoja sa aj tí, čo nemajú spevníky. Ak sa pri príchode kňaza nespieva, recituje sa úvodný spev uvedený v misáli. V JKS máme zásobu piesní na vstup, pravdaže treba vybrať najprimeranejšie, prípadne ich upraviť, aby vyhovovali uvedeným požiadavkám.

Text na introit sa vyberal tak, aby bol tematicky čo najvhodnejší na liturgiu omše dňa. Texty musí schváliť príslušná autorita. Hlavne text piesne môže svojou hĺbkou navodiť dôstojnú a posvätnú atmosféru. Treba dbať, aby text piesne bol duchovný a čerpal zo svätého Písma a liturgických prameňov.

Spev má vždy prednosť pred recitovaním. Je znakom radujúceho sa srdca. „Kto miluje ten spieva“ (sv. Augustín) „Dva razy sa modlí, kto dobre spieva.“ „Kde niet spevu, tam niet posvätnéj atmosféry.“

V súčasnosti hudobná sekcia Slovenskej liturgickej komisie pripravuje zbierku, teda nový liturgický spevník omšových procesiových spevov, ktorý je veľmi nutný, pretože JKS už nestačí. Organista by si mal uvedomiť, že keď sa pieseň stáva liturgickou, *nehrá a nespieva pri omši, ale hrá a spieva liturgickú časť, ktorá je súčasťou omše*. Taktiež spevy určené pre osobitné skupiny (pre mládež, deti..) by mali byť schválené biskupskou konferenciou. Aj tieto spevy textom, melódiou, rytmom a výberom hudobných nástrojov majú zodpovedať dôstojnosti a svätosti posvätného miesta a bohoslužbe.

Odporúča sa, aby sa do úvodnej piesne zapojili všetci veriaci. Ak spieva spevokol, tak aspoň v duchu spievať s nimi a otvárať sa zaznievaným myšlienkam. Nie je vhodná sólová pieseň. Lepšie je, keď slávnosť otvárajú všetci.

Procesiové spevy – propriá tvoria špeciálnu skupinu spevov, ktoré sprevádzajú inú činnosť v liturgii. Voláme ich tzv. premenlivé časti. Ordináriá naopak - nemenné. Pri nich sa nespievajú iné činnosti: kňaz stojí a spieva sa, nič sa nerobí.¹

Uctenie oltára

Kňaz na znak úcty pobožká oltár. Oltár sa od čias svätého Ambróza považuje "za formu Kristovho tela". Oltár bol tak symbolom Krista. **Bozk** oltára bol bozkom Pána. Pôvod tohto symbolu treba hľadať v identifikácii oltára z kameňa s Kristom, ktorý je duchovným a uholným kameňom. Tento symbolizmus sa upevnil najmä vtedy, keď sa drevené oltáre nahrádzali kamennými. Teda bozk oltára v prvotnej Cirkvi znamenal úctu voči oltáru ako k Pánovmu stolu, na ktorom sa konali sväté tajomstvá a úcta ku Kristovi, ktorého symbolom bol oltár.

¹ Propriá: Introit, Ofertórium, communio, záverečný spev
ordináriá: Kyrie, Glória, Krédo, Sanctus, Agnus Dei

"Prvý a posledný úkon eucharistického slávenia patria oltáru: sú to úkony bez slova, úkony úcty: pozdrav a bozk. Tento bozk predchádza pozdrav veriacich a nasleduje po prepustení ľudu. Bozk, možno povedať, orámuje a zahŕňa celé eucharistické slávenie. Kňaz sa obracia na konci nie k zhromaždenému ľudu, ale k oltáru. Tak sa oltár uctí ako centrum eucharistického zhromaždenia a eucharistického úkonu. Uctením oltára kňaz pozdravuje Pánov stôl a cezeň samého Pána. Oltár symbolicky predstavuje samého Pána. Pobožkanie oltára je teda aktom viery."

V prvotnej Cirkvi si veľmi vážili mučeníkov a bozkom uctievali ich relikvie. V stredoveku sa úcta k svätým ešte viac upevnila. A keď sa začali stavať kostoly nad hrobmi mučeníkov a neskôr keď v každom oltári museli byť pozostatky svätých v oltárnom kameni (čo platilo až do nového misála), ľahko sa stotožňoval bozk oltára s bozkom pozostatkov svätých. Pobožkanie oltára sa stotožňovalo s prejavom úcty k svätým; tí reprezentovali Cirkev víťaznú (v nebi), s ktorou je spojená aj Cirkev bojujúca (na zemi) a trpiaca (v očistci). Týmto chápaním - bozk oltára je pozdrav Krista, ktorý sa priblížil k svojej neveste Cirkvi a zároveň prejav úcty k svätým - veľmi sa zatienil prvotný význam bozku oltára.

Úcta k oltáru sa prejavuje aj v **incenzácii** oltára. Už v Starom zákone bolo kadidlo, jeho stúpajúci dym, symbolom modlitby. V chráme stál zlatý oltár, na ktorom sa kadidlo spaľovalo ráno i večer ako obeta chvály. To bola kadidlová obeta.

Podľa misála Pia V. celebrant pri slávnostnej omši trikrát nasypal tymian do kadidelnice a požehnal ho slovami: Nech ťa požehná ten, na ktorého počesť zhoríš. Amen. Urobí znak kríža, oltár incenzuje dookola a keď príde pred oltárny kríž, ten incenzuje osobitne.

Pozdrav a prežehnanie má dvojaky význam:

- je krátkym vyznaním viery
- je symbolom viery nášho krstu.

Zhromaždenie veriacich nie je zhromaždením, ako sú iné zhromaždenia ľudu. Je to zhromaždenie viery, zhromaždenie kresťanov okolo Pánovho oltára. Na omšu sa schádzame teda nie v svojom mene, ale v mene trojjediného Boha.

"Potom kňaz pozdravom oznamuje zhromaždenému spoločenstvu Pánovu prítomnosť. Týmto pozdravom a odpoveďou ľudu sa vyjadruje tajomstvo zhromaždenej Cirkvi."

"Kde sú dvaja alebo traja zhromaždení v mojom mene, tam som ja medzi nimi" (Mt 18, 20). To je prvý stupeň Kristovej prítomnosti uprostred svojho ľudu. Preto kňaz pozdravom oznamuje zhromaždenému ľudu Pánovu prítomnosť.

A tak prvé slovo v omši je Božie, nie ľudské. V pozdrave teda nie je slovo celebranta, akoby sa sám prihovárал v svojom mene zhromaždenému ľudu, ale je to slovo samého Boha. V pozdrave sa zhromaždené spoločenstvo stáva prítomným pred Pánom.

Formula pozdravu prednesená kňazom a odpoveď veriacich vyjavujú hneď na začiatku *dialogickú štruktúru svätej omše.*

1. Prvá formula: *Milosť nášho Pána Ježiša Krista a láska Boha Otca i spoločenstvo Duchu Svätého nech je s vami všetkými.* Je vzatá z 2 Kor 13,13.

2. Druhá formula *Milosť vám a pokoj od Boha nášho Otca, i od Pána Ježiša Krista* sa nachádza na začiatku Pavlových listov k Rimanom a Prvému a Druhému listu Korint'anom.

3. Tretia formula je tradičná: *Pán s vami* (biskup tu hovorí: *Pokoj s vami*).

Všetky majú Biblický pôvod! V pozdrave Pokoj s vami, ktorý používali biskupi už oddávna, máme veľkonočný pozdrav vzkrieseného Pána.

Okrem týchto pozdravov v misáli, liturgická kniha *Ordo Paenitentiae* prináša nové pozdravy. Odpoveď na pozdravy v misáli je: *I s duchom tvojím (Et cum spiritu tuo)* okrem 2. formuly, kde je možná aj iná odpoveď, a to Nech je zvelebený Boh a Otec nášho Pána Ježiša Krista.

Uvedenie do slávenia omše dňa môže byť veľmi užitočné. Pomôže veriacim lepšie porozumieť sláveniu alebo jeho niektoré časti a zúčastniť sa tak na slávení s požadovaným duchom.